

TURİZM COĞRAFYASINDA DOĞAL VE KÜLTÜREL MİRASIN ÖNEMİ

Prof. Dr. Gözde Emekli

Yer: Çok Amaçlı Salon/Altındağ STK Yerleşkesi

 Tarih: 25 Mart 2026

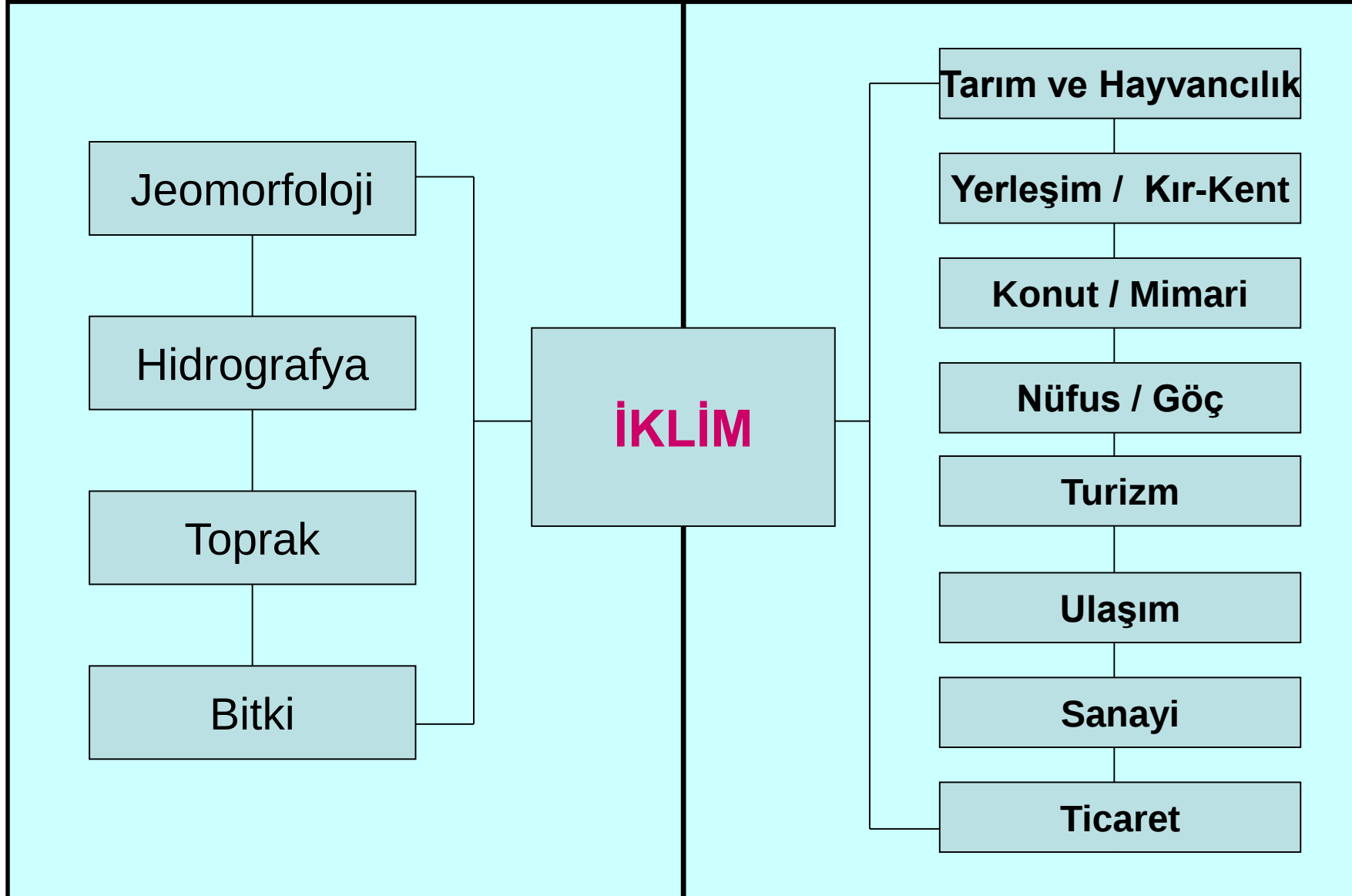
 Saat: 13.00 – 14.00

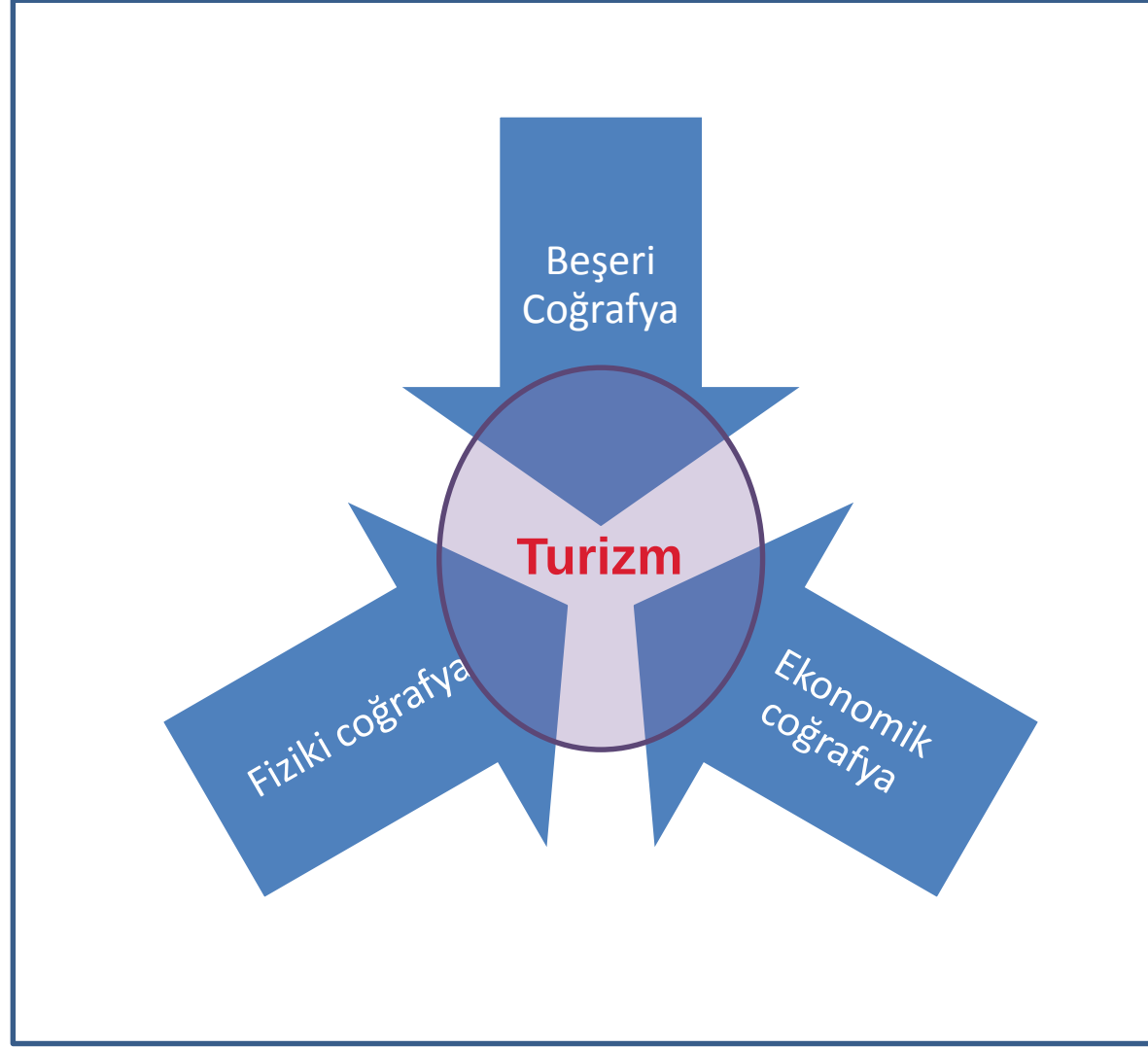

Dağlık Alanların Sürdürülebilirliği ve Yönetimi Derneği

DOĞAL ÇEVRE

BEŞERİ ÇEVRE

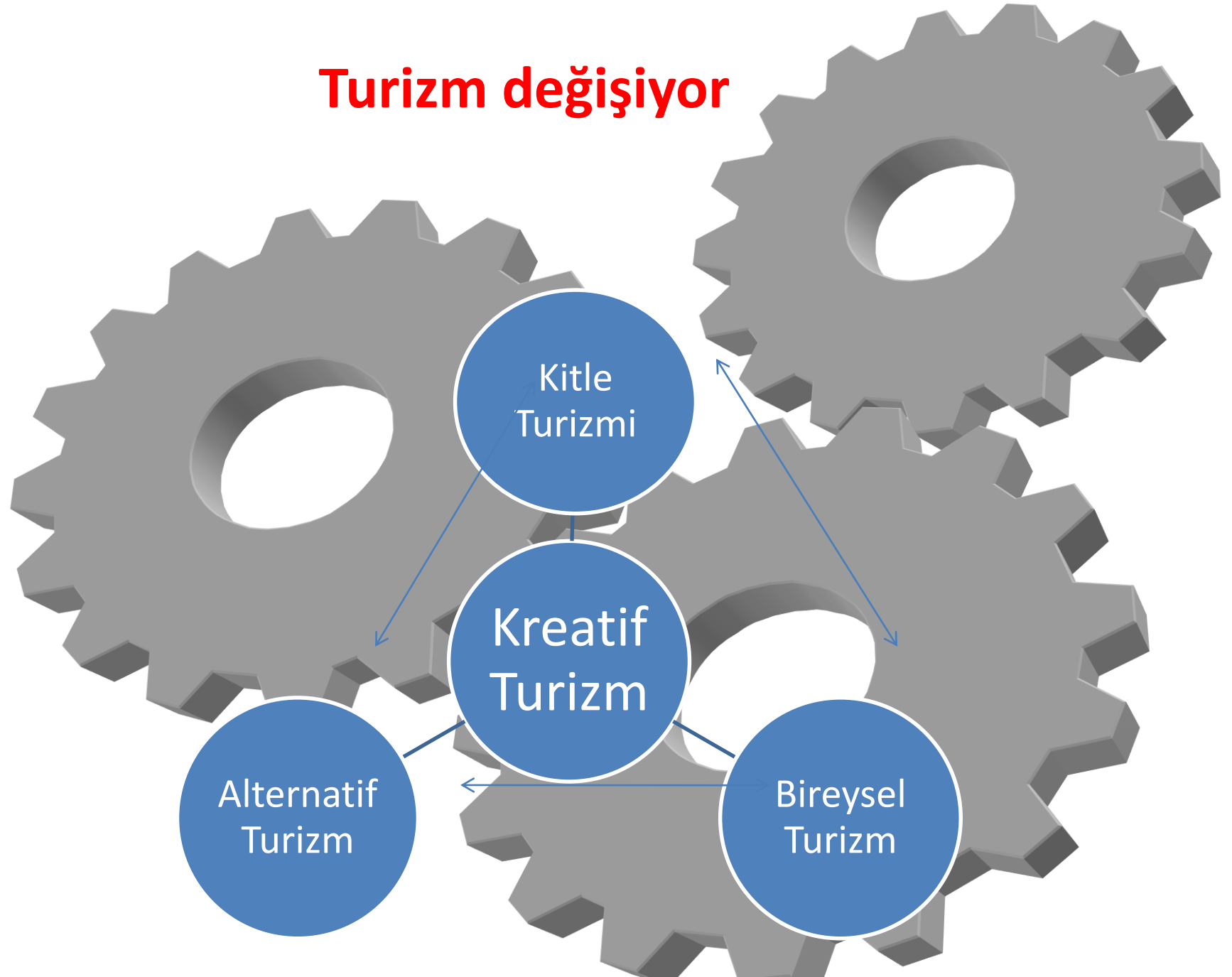

Şekil 2 : Turizm-Coğrafya İlişkisi

Coğrafi mekan ve
coğrafi mesafe üç
boyutlu bir dünyada
farklı olguların nasıl
etkileşim kurduğunu
ve ilişkili olduğunu
incelemek için iki
önemli yol sağlar.

Turizm değişiyor

SORUNU BULALIM

Bizde? Sektörde? Sistemde? Uluslararası?

- Turizm yaz mevsiminde kıyılarda yoğunlaşmakta daha çok iç turizm ile bütünleşmektedir.
- Yabancı turist istiyoruz😊
- turistik ürün ve zaman-mekana çeşitlendirmesi istiyoruz ama yetmez!
- Turistik arzı geliştirmek, pazarı çeşitlendirmek,
- Pazar ve rekabet olanaklarını düşünmek zorundayız
ARTIK😊
- Bütünleşik turizm,
- Dünya ve Akdeniz havzasında turizmde rakipler ?
- Küreselleşme? Postmodernizm?

**YENİ NESİL TURİZM: 3. KUŞAK
SOSYAL MEDYA-TURİZM
YARATICI TURİZM
TURİZMDE YENİ COĞRAFYALAR KÜLTÜR İLE İLİŞKİLİDİR**

- **YARATICILIK-KÜLTÜR-TEKNOLOJİ İLİŞKİSİ**
 - **PAYLAŞIM EKONOMİSİ**
- **PAYLAŞIM KÜLTÜRÜ-AĞ TOPLUMU**
 - **YEREL KÜLTÜR-YEREL HALK**
 - **KIRLAR-KENTLER**
 - **SIRTÇANTALILAR**
 - **Y VE Z KUŞAĞI-**
 - **ÜNİVERSİTELER-ERASMUS...**
 - **AĞ TOPLUMU**

Postmodern dönemde turizmin şifreleri değişiyor

3S'ten +4E'ye geçiş ?

3M (misafirperverlik, mimari ve mutfak)

yerelleşme-slowfood- cittaslow

3T yetenek, teknoloji, tolerans

Miras, doğal miras, kültür, kültür mirası, turizm, kültürel turizm?

Çok boyutlu olmakla birlikte, çoğunlukla nesilden nesile aktarılan anlamına gelen **miras** kelimesi, en kısa şekilde “**geçmişin çağdaş kullanımı...**” olarak tanımlanabilir.

Miras turistleri çeken önemli bir kaynak olurken, kültür mirası (kaynakları) son yıllarda turizmin odak noktalarından biri haline gelmiştir.

Miras sadece tarihsel kaynakları değil aynı zamanda doğal değerleri manzaraları, sanatı, kültürü de içine alır ve bir bütündür. Turizm bu bütünlükten yararlanmalıdır.

Doğal ve kültürel olarak ikiye ayrılan miras kavramı turizmin temelini oluşturur.

Tarihsel ve kültüre dayalı olan kültürel miras ise kendi içinde somut olan kültürel miras ve somut olmayan kültürel miras şeklinde ayrılmaktadır.

TURİZM POTANSİYELİNİN SAPTANMASI

1. ANALİZ

ANALİZ:

- Arz Analizi
- Talep Analizi
- Rekabet Analizi
- Pazar Analizi

2. TEŞHİS (SENTEZ)

SENTEZ:

- Zayıf Yönler → Riskler
- Güçlü Yönler → Fırsatlar

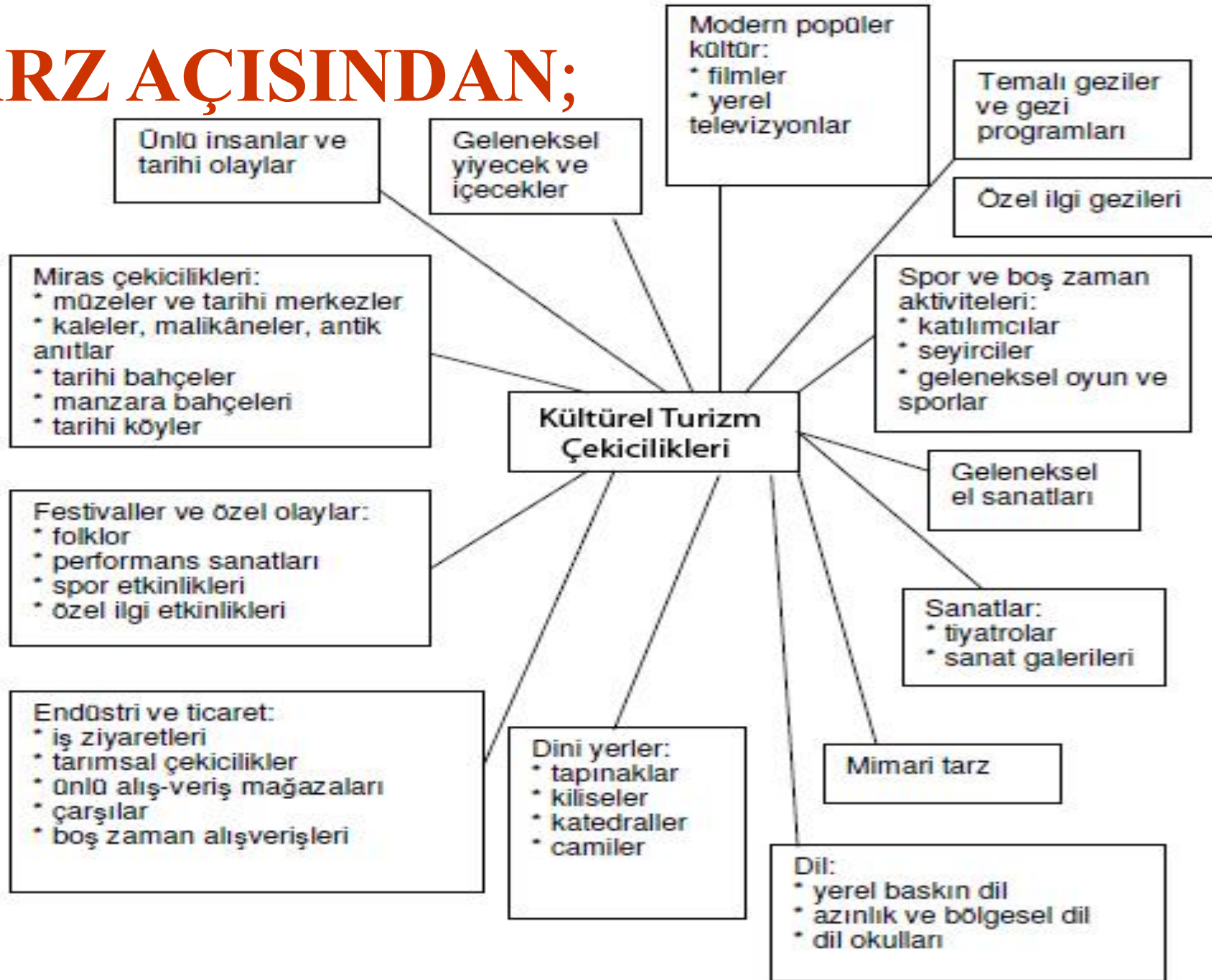
Arz: Doğal çekicilikler, kültürel çekicilikler, hizmet çekicilikleri

Talep: Mevcut ve potansiyel turistler (niceliksel ve niteliksel özellikler)

Rekabet: Mevcut ve potansiyel rakip ülkeler, rekabet gücü (avantajlar)

Pazar: Mevcut ve potansiyel pazar ülkeleri ve turizmdeki yenilikler

ARZ AÇISINDAN;

TALEP AÇISINDAN;

3S'ten 3E'ye Tatil Alışkanlıkları ve kültürel turizm

- Küreselleşen dünyada yerel ve evrensel kültüre ilgi artıyor,
- Eğitim seviyesinin yükselmesi,
- Daha sık ve kısa tatiller dikkat çekmekte,
- Temalı parklar, eğlence, sağlık, spor vb etkinliklere artan ilgi,
- Yaşlanan nüfus,
- Gruplarda, daha az kişi ile esnek programlara yönelme
- Kruvaziyer turizm talebinde artma
- Macera ve doğa turizmi gelişmekte
- Kişiye özel (Tailor made) talepte büyük artış
- İnternet kullanımının yaygınlaşması

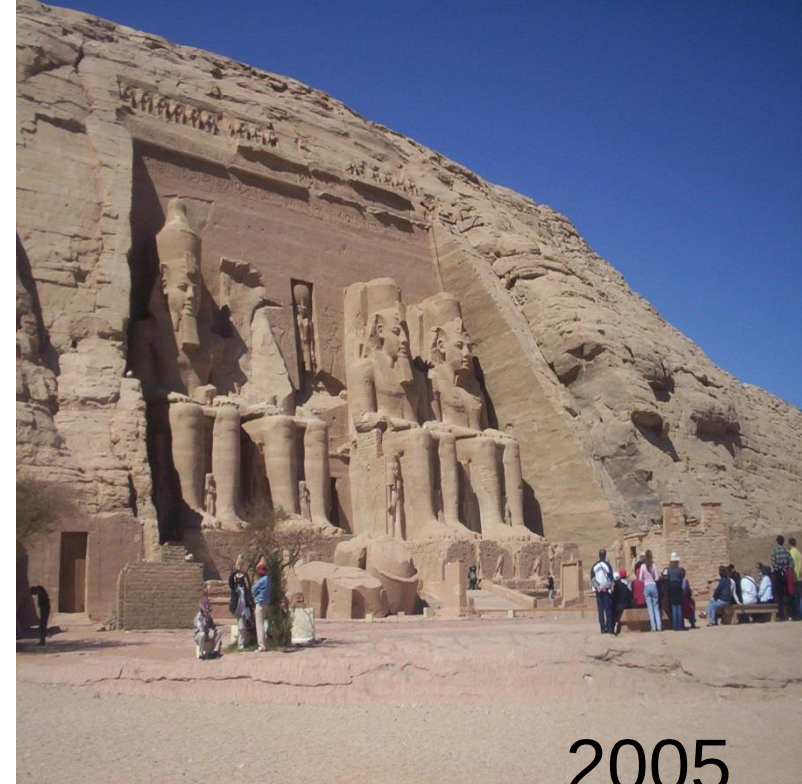
UNESCO DOĞAL VE KÜLTÜREL MİRASI ÇALIŞMALARI

NASIL BAŞLADI?

1959 yılında Mısır hükümeti, Nil nehri üzerindeki Nasır Barajı dolunca su altında kalacak Nubian bölgesindeki Abu Simbel ve Philia mabetlerinin kurtarılması için UNESCO'dan yardım istedi.

Çok kısa zamanda ulusların katkıları ile 80 milyon dolar toplandı ve bu mabetler bölüm bölüm kesilerek baraj dolduğunda etkilenmeyeceği 64 metre yukarısında tekrar kuruldular.

Bütün devletlerin bu olaya yaklaşımı dünyada bazı yerlerin DÜNYA MİRASI olduğu ve buna sahip çıkmanın sınır tanımadığını gösterdi. Böylece Dünyadaki diğer yerleri de tespit ve koruma altına alma fikri doğmuş oldu. BM üye devletler bu organizasyona hazırlardı.

UNESCO ; 1972 yılında Dünya Kültür ve Tabiat Mirasının korunmasına dair bir sözleşme hazırlayarak BM'e ye devletlerin imzasına açmıştır.

- Bu sözleşmede “miras geçmişten geleceğe armağandır, gelecek nesillere bırakılan varlıklardır” şeklinde bir tanımlama yapılarak; **Miras doğal ve kültürel miras olmak üzere ikiye ayrılmıştır ve bu miras evrenseldir.**
- **Dünya Mirası** onların bulundukları topraklara bakılmaksızın bütün dünya halklarına aittir.
- 1972 senesinde hazırlanıp imzaya açılan bu sözleşmeye bugün itibariyle Birleřmiř Milletlere ye **191 ülkeden 180'i** bu ilkeleri benimseyip imza atmıştır.
- Türkiye bu sözleşmeyi 1983 yılında onaylamıştır.

UNESCO doğal ve kültürel mirasa ilişkin bir amblem geliştirmiştir

Bu amblem dünyanın doğal ve kültürel farklılıklarının dayanışmasını ifade etmektedir.

Ortadaki kare insanın ustalık ve ilhamlarının sonucunu,

etrafındaki daire doğanın bize verdiği armağanları temsil eder.

Ayrıca; simgedeki daire, dünyamızın yuvarlak oluşu ve bize bırakılan bu mirasların küresel olduğunu anlatmaktadır.

Bu amblemi gördüğümüz her yerde

Unesco tarafından çok titiz bir incelemeden geçirildikten sonra kabul edilmiş bir DÜNYA MİRASI ile karşı karşıya olduğumuzu anlarız.

Biliriz ki bu yer tüm Dünya devletlerince bir miras olarak tanınmakta ve koruma altındadır.

İklim Değişikliği ve Kırılgan Mekanlar

Scott vd. (2019), turizmin kırılganlık boyutlarını birçok ana grup ve alt gruba ayırmış, gruplara göre kırılganlığın yansımalarını, etkileme ve etkilenme düzeylerini ve turizmin bu süreçteki payını örneklerle açıklamıştır. Bu gruplar;

- Turizmin arz kaynakları
- Turist Talebi
- Turizm Hizmetleri
- Turist Kabul Eden Ülkelerin Durumu
- Turizmin Uyum Kapasitesi
- Plansız kentleşmenin görüldüğü metropollerin yanı sıra kıyılarda yer alan turizm kentlerinde artan kentsel ısı adası etkisi termal konforu azaltmakta ve kentlerdeki turizm faaliyetlerini sınırlandırmaktadır

Turizmin Etkilendiği Kırılganlık Ana Grupları	Turizmin Etkilendiği Kırılganlık Alt Grupları	Turizmin Etkileme/Etkilenme Örnekler
Turizmin arz kaynakları	Klimatik sürdürülebilirlik	Sera gazı emisyonlarının artışı
	Ekoturizm	Kırsal ekosistemlerin daralması, türlerin azalması
	Kıyı turizmi ve kıyılar	Deniz seviyesinde ve termal konforda değişimler
	Kış turizmi	Kış turizm sezonunun kısalması, maliyetlerin artması ve faaliyetlerin sınırlandırılması
Turizm talebi	Uluslararası turizm talebi	Popüler turizm mekânlarına talebin azalması, yeni mekânların ortaya çıkması
	Rekreasyonel turizm talebi	
	İç turizm talebi	
Turizm hizmetleri	Su tüketimi	Su kaynaklarının azalması ve maliyetlerin artması
	Enerji tüketimi	Fosil yakıt bağımlılığından yeşil turizme geçiş
	Gıda tüketimi	Yerel gıda tüketiminde maliyetlerin artması
Turist kabul eden ülkeler	İklim koşulları	Ekstrem hava olaylarının yoğun mekânsal etkileri
	Sağlık koşulları	Salgın hastalıkların ve vektörlerin artması
	Rekabet koşulları	Rekabet koşullarının artmasıyla ülkelerin uyum kapasitelerinin yükselmesi
	Ulusal imaj ve çekicilikler	Ülkelerin marka değerleri ve imajlarının değişimi
	Ulaşım altyapısı	Toplu taşıma araçlarına erişilebilirlik ve uluslararası seyahatlerde kullanımının artması
	Ekonomik altyapı	Dış turizmle gelenlerin oranındaki değişimler
Turizmin uyum kapasitesi	Sosyo-ekonomik ve toplumsal yapı	Gelişmiş ülkelerin uyum kapasitesinin az gelişmiş/gelişmekte olan ülkelere göre daha yüksek olması
	Yönetim	Yerel ve ulusal yönetimlerin uyum kapasitesinin farklılıklar taşıması
	Sürdürülebilirlik stratejileri	Geliştirilen sürdürülebilirlik stratejilerinin uyum kapasitesi üzerinde rol oynaması

Kaynak: Scott vd., 2019

BIÇAK SIRTİ SEKTÖR: TURİZM, FELAKET VE KRİZLER

Turizmde felaketler ulusal sınırlarda yaşansa da etkileri uluslararası düzeyde olmaktadır

Turizm sektöründe kriz-afet kapsadığı alan ve yarattığı etkiler nedeniyle yapılan genel tanımlamalardan farklılık göstermektedir.